

Fizičko projektovanje baza podataka

Ivana Tanasijevic, ivana@matf.bg.ac.rs
Matematički fakultet, Beograd

Radno opterećenje

Opis radnog opterećenja treba da obuhvati sledeće:

1. Listu upita i njihove učestalosti u odnosu na sve upite i ažuriranja
2. Listu ažuriranja i njihove učestalosti
3. Cilj performansi za svaki tip upita ili ažuriranja.

Za svaki upit se mora odrediti:

- Kojim se relacijama pristupa
- Koji se atributi traže u SELECT iskazu
- Nad kojim atributima se vrši spajanje ili selekcija u WHERE iskazu i koliko su ti uslovi selektivni.

Za svako ažuriranje se mora odrediti:

- Nad kojim atributima se vrši spajanje ili selekcija u WHERE iskazu i koliko su ti uslovi selektivni
- Tip ažuriranja (INSERT, DELETE, UPDATE) i relacija koja se ažurira
- Za UPDATE komandu, polje koje treba ažurirati.

Indeksi

Kada je fajl sa podacima organizovan tako da redosled zapisa odgovara redosledu zapisa u indeksu, tada se za indeks kaže da je klasterovan. Sa druge strane, ukoliko je redosled zapisa u fajlu proizvoljan i ne postoji razuman način da se sličan rakav redosled napravi i u indeksu, tada je indeks neklasterovan.

Fajl sa podacima može biti klasterovan samo po jednom ključu pretrage, odnosno može imati jedan klasterovani indeks, dok može imati i više neklasterovanih indeksa.

Za indeks se kaže da je gust ukoliko sadrži najmanje jedan zapis za svaku ključnu vrednost pretrage koja se pojavljuje u zapisu indeksnog fajla. Indeks je redak ako sadrži po jedan zapis za svaku stranicu fajla sa podacima. Ne može se napraviti redak indeks koji nije klasterovan, stoga može postojati samo jedan redak indeks.

Odluke prilikom projektovanja

Važne odluke koje treba napraviti prilikom fizičkog projektovanja uključuju sledeće:

1. Koje indekse napraviti:

- Koje relacije indeksirati i koje polje ili koja polja izabrati za ključ pretrage indeksa
- Za svaki indeks odrediti da li treba biti klasterovan ili ne, da li treba biti redak ili gust.

2. Da li treba praviti sledeće promene u konceptualnoj shemi u cilju poboljšanja performansi:

- Alternativne normalizovane sheme
- Denormalizacija
- Vertikalno particionisanje
- Pogledi.

3. Da li treba preformulisati upite koji se često izvršavaju tako da budu efikasniji?

Kreiranje indeksa

Uputstva za kreiranje indeksa bi bila sedeća:

Uputstvo 1 (da li napraviti indeks): Ne treba praviti indeks ukoliko on neće doprineti ubrzanju izvršavanja nekog upita, uključujući i one koji su deo ažuriranja. Kada god je moguće, izabrati indeks koji poboljšava više od jedan upit.

Uputstvo 2 (izabir ključa pretrage): Atributi koji se pominju u WHERE iskazu su kandidati za indeksiranje.

- Izdvajanje po tačnoj vrednosti sugeriše da treba razmotriti indeks nad izabranim atributima i to heš indeks.
- Intervalno izdvajanje sugeriše da treba razmotriti B+ stablo nad izdvojenim atributima.

Uputstvo 3 (ključ pretrage od više atributa): Treba ga razmotriti u sledećim situacijama:

- WHERE iskaz sadrži uslov nad više od jednog atributa.
- Ako omogućava index-only strategije (tj. tamo gde se pristup relacijama može izbeći) u važnim upitima. Ovo može voditi ka atributima koji bi bili deo ključa iako se ne pominju u WHERE iskazu. Pri kreiranju indeksa nad ključevima pretrage sa više atributa, ukoliko se prihvataju i intervalni upiti, treba biti pažljiv oko redosleda atributa u ključu pretrage.

Kreiranje indeksa

Uputstvo 4 (da li klasterovati): Najviše jedan indeks nad datom relacijom može biti klasterovan, što veoma povećava performanse. Stoga treba pažljivo odabrati klasterovan indeks.

- Upiti intervala mogu veoma mnogo dobiti klasterovanim indeksom. Ukoliko se upotrebljava nekoliko intervalnih upita nad relacijom, koji uključuju drugačije skupove atributa, pri odabiru koji indeks treba biti klasterovan, treba razmotriti selektivnost upita i njihove relativne učestalosti u radnom opterećenju.
- Ukoliko indeks omogućava index-only strategiju za upit koji teba da ubrza, tada nije potrebno da bude klasterovan. Klasterovanje ima uticaja samo kod dobavljanja podataka.

Uputstvo 5 (heš indeks naspram stabla): Uglavnom se preporučuje B+ stablo, zato što je dobro i za upite intervala i za upite sa tačnom vrednosti. Heš indeks je bolji u sledećim situacijama:

- Ovaj indeks bi trebalo da se koristi kod ugnježdene petlje spajanja, indeksirane relacije unutrašnjih relacija, gde ključ pretrage uključuje kolone po kojima se vrši spajanje. Razlog tome je taj što se izdvanje po jednakosti vrši za svaku n-torku u spoljnoj petlji.
- Kada postoje veoma važni upiti jednakosti, a pri tome ne postoje upiti intervala, uključujući attribute koji su ključ pretrage.

Uputstvo 6 (balansiranje cene ažuriranja indeksa): Nakon sastavljanja liste željenih indeksa treba razmotriti njihov uticaj na ažuriranja u radnom opterećenju.

- Ukoliko održavanje indeksa usporava operaciju ažuriranja, razmotriti njegovo odbacivanje.
- Treba imati na umu da dodavanje indeksa može ubrzati i data ažuriranja.

Uslov po jednakosti

```
SELECT E.ename, D.mgr  
FROM   Employees E, Departments D  
WHERE  D.dname='Toy' AND E.dno=D.dno
```

Treba napraviti heš indekse nad uključenim atributima

```
D.dname='Toy' AND E.dno=D.dno AND E.age=25.
```

Pored dname, indeksira se dno ili age, ali ne i oba.

Intervalni uslov

```
SELECT E.ename, D.dname  
FROM   Employees E, Departments D  
WHERE  E.sal BETWEEN 10000 AND 20000  
       AND E.hobby='Stamps' AND E.dno=D.dno
```

E treba da bude relacija u spoljašnjoj petlji, pošto postoje dva izdvajanja. Pravi se jedan indeks za E, B+ nad sal ili heš nad hobby. Nad D.dno se pravi heš indeks pošto je u unutrašnjoj petlji.

Ukoliko konstante nisu poznate, prave se oba indeksa i prepušta se optimizatoru da izabere.

Klasterovani indeksi, grupisanje

```
SELECT E.dno  
FROM Employees E  
WHERE E.age > 40
```

Klasterovan indeks B+ stablo nad age. Posebno je loše ako indeks nije klasterovan.

```
SELECT E.dno, COUNT(*)  
FROM Employees E  
WHERE E.age > 10  
GROUP BY E.dno
```

Klasterovan indeks B+ stablo nad age. Ukoliko uslov nad age nije mnogo selektivan, onda je bolje napraviti klasterovani indeks (B+ ili heš) nad dno.

Klasterovani indeksi, više zapisa

```
SELECT    E.dno  
FROM      Employees E  
WHERE     E.hobby='Stamps'
```

Klasterovani indeks nad Stamps, ukoliko ima mnogo ljudi koji se bave markicama.

E.hobby='Stamps' and E.eid=552

Nije potrebno klasterovanje.

Klasterovani indeks, unutrašnja petlja

```
SELECT E.ename, D.mgr
FROM   Employees E, Departments D
WHERE  D.dname='Toy' AND E.dno=D.dno
```

Ukoliko je broj torki koje zadovoljavaju uslov dname mali, tada je bolje napraviti neklasterovani indeks nad dname. Klasterovani indeks u unutrašnjoj petlji je veći prioritet od klasterovanog indeksa u spoljašnjoj petlji.

```
SELECT E.ename, D.mgr
FROM   Employees E, Departments D
WHERE  E.hobby='Stamps' AND E.dno=D.dno
```

Klasterovani indeks B+ stablo nad dno relacije Departments

Ko-klasterovanje

```
SELECT  P.pid, A.componentid
FROM    Parts P, Assembly A
WHERE   P.pid = A.partid AND P.supplierid = 'Acme'
```

```
SELECT P.pid, A.componentid
FROM    Parts P, Assembly A
WHERE   P.pid = A.partid AND P.cost=10
```

Pretpostavimo da mnogo delova ima cenu 10. Tada bismo napravili indeks nad cost i izdvojili delove koji zadovoljavaju uslov. Ko-klasterovanjem izbegavamo pravljenje indeksa nad poljem pid.

Sumarizovano ko-klasterovanje bi bilo:

- Može da ubrza spajanje, posebno spajanje strani ključ-ključ koje odgovara relacijama koje imaju kardinalnost 1:N
- Sekvencijalna pretraga bilo koje od relacija postaje sporija, ažuriranje je sporije

Indeks sa više atributa

```
SELECT E.eid
FROM   Employees E
WHERE  E.age BETWEEN 20 AND 30
       AND E.sal BETWEEN 3000 AND 5000
```

Kompozitni indeks <age, sal> će pomoći ukoliko je uslov selektivan. Heš indeks neće pomoći, stoga je B+ stablo preporučljivo. Takođe, klasterovani indeks ima prednost nad neklasterovanim. Ukoliko su oba uslova podjednako selektivna nije važan redosled <age, sal> ili <sal, age>.

```
SELECT E.eid
FROM   Employees E
WHERE  E.age = 25
       AND E.sal BETWEEN 3000 AND 5000
```

Kompozitni klasterovani indeks B+ stablo <age, sal>

Gusti indeksi, index-only zahtev

```
SELECT D.mgr
FROM   Departments D, Employees E
WHERE  D.dno=E.dno
```

Gust neklasterovani indeks nad poljem dno relacije Employees. Takođe primetiti da nije bitno da li je indeks klasterovan, pošto se ne dobavljaju torke.

```
SELECT D.mgr, E.eid
FROM   Departments D, Employees E
WHERE  D.dno=E.dno
```

Gusto B+ stablo nad <dno, eid>. Tada možemo da izračunamo upit koristeći umetnute petlje spajanja nad indeksima i to nad Departments kao spoljašoj relaciji i index-only pretragu kao unutrašnjoj relaciji.

Gusti indeksi, index-only zahtev

```
SELECT E.dno, COUNT(*)  
FROM   Employees E  
GROUP BY E.dno
```

Gusti indeks, heš ili B+ stablo, možemo odgovoriti na upit samo pretragom indeksa i prebrojavanjem broja zapisa u samom indeksu

```
SELECT E.dno, COUNT(*)  
FROM   Employees E  
WHERE  E.sal=10,000  
GROUP BY E.dno
```

Index-only plan ukoliko imamo kompozitno B+ stablo nad <sal, dno> ili <dno, sal>. Ukoliko koristimo prvi indeks, on se ne može koristiti ako se izmeni uslov $sal > 10,000$. Drugi indeks se može koristiti i u tom slučaju, s tim što je manje efikasan jer se moraju pregledati sve torke.

Gusti indeksi, index-only zahtev

```
SELECT E.dno, MIN(E.sal)
FROM   Employees E
GROUP BY E.dno
```

Gusto kompozitno B+ stablo nad <dno, sal>.

```
SELECT AVG (E.sal)
FROM   Employees E
WHERE  E.age = 25
       AND E.sal BETWEEN 3000 AND 5000
```

Gusto kompozitno B+ stablo nad <age, sal> omogućava index-only plan.